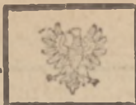
ROK I. NUMER 6

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO RZESZOWSKIEGO

RZESZÓW, DNIA 1-GO CZERWCA 1946 ROKU

TREŚĆ:

I. Część — (Urzędowa):

II. Część — (Nieurzędowa):

III. Część — (Różne):

72.

Zarządzenie

Ministerstwa Oświaty z dnia 4 stycznia 1946 r. Nr II KN-4846

w sprawie organizacji szkół ćwiczeń przy zakładach kształcenia nauczycieli.

I. Charakter prawny szkoły ćwiczeń.

W myśl art. 42 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zakłady kształcenia nauczycieli organizują własną szkołę powszechną jako szkołę ćwiczeń.

§ 1. Szkoła ćwiczeń jest integralną częścią zakładów kształcenia nauczycieli jako teren praktyki szkolnej uczniów, ale jest zarazem normalną szkołą powszechną, obejmującą swym działaniem wszystkie dzieci, podlegające obowiązkowi szkolnemu, a zamieszkałe na terenie przydzielonego szkole ćwiczeń rejonu, bez przeprowadzenia selekcji w przyjmowaniu dzieci, realizuje więc na swoim odcinku obowiązek powszechnego nauczania.

§ 2. Szkoła ćwiczeń jest zasadniczo szkołą państwową.. Wydatki związane z jej założeniem i utrzymaniem pokrywa Skarb Państwa. Samorząd terytorialny (miejski lub wiejski) uczestniczy w pokrywaniu powyższych wydatków w wysokości kwoty wynikłej z podziału sum budżetowych gminnych, przeznaczonych na cele publicznego szkolnictwa powszechnego, objętych przez rejon szkoły ćwiczeń. Przypadające szkole z tego tytułu kwoty samorząd wpłaca do Kasy Skarbowej.

II. Zadania szkoły ćwiczeń.

§ 3. Zadaniem szkoły ćwiczeń jest stworzenie uczniom zakładów kształcenia nauczycieli właściwego terenu obserwacji nad dzieckiem i nad jego pracą szkolną oraz warsztatu praktycznych ćwiczeń w nauczaniu i prowadzeniu innych zajęć szkolnych.

§ 4. Szkoła ćwiczeń realizuje program przepisany dla publicznych szkół powszechnych w tym rozumieniu, że obowiązuje ogólny zakres materiału, układ programu i przewodnia myśl metodycznego postępowania, ustalona w programie. Jednak szkoła ta winna mieć możność dokonywania prób w poszukiwaniu skuteczniejszych sposobów działania zarówno w dziedzinie nauczania jak i wychowania.

Zmiany programu obowiązującego mogą być wprowadzone w poszczególnych szkołach ćwiczeń tylko za zezwoleniem Ministerstwa Oświaty.

§ 5. Każda szkoła ćwiczeń winna być prowadzona tak, aby mimo trudności wynikających z ćwiczeń praktycznych uczniów zakładu kształcenia nauczycieli w szkole ćwiczeń, spełniała w sposób możliwie jak najlepszy swoje zadania dydaktyczne i wychowawcze w stosunku do powierzonych jej dzieci.

III. Organizacja szkoły ćwiczeń.

§ 6. Szkoła ćwiczeń podlega dyrektorowi zakładu kształcenia nauczycieli, zarówno pod względem organizacyjnym, jak dydaktycznym i wychowawczym.

§ 7. Pracą w szkole ćwiczeń kieruje bezpośrednio kierownik szkoły ćwiczeń.

§. 8. Kierownik szkoły ćwiczeń jest z reguły kierownikiem praktyki pedagogicznej uczniów zakładu kształcenia nauczycieli.

§ 9. Czynności służbowe kierownika szkoły ćwiczeń określa w zasadzie rozporządzenie Min. W. R. i O. P. Nr 13, poz. 110) zawierające regulamin dla kierowników publicznych szkół powszechnych. W szczególności do zakresu działania kierownika szkoły ćwiczeń należy:

a) ustalenie szczegółowego programu pracy w szkole ćwiczeń w ramach obowiązujących programów szkolnych i ogólnych wytycznych, wskazanych przez Dyrekcję i Radę Pedagogiczną zakładu kształcenia nauczycieli;

b) zarządzanie sprawami, dotyczącymi wychowania i nauczania uczniów szkoły ćwiczeń oraz organizowanie współpracy szkoły z rodzicami dzieci uczęszczających do szkoły;

c) wyznaczenie pracy nauczycielom szkoły ćwiczeń i kierowanie ich pracą, układanie w porozumieniu z dyrektorem zakładów kształcenia nauczycieli rozkładu lekcji szkolnych;

d) hospitowanie lekcyj w szkole ćwiczeń;

e) odwiedzanie lekcyj przedmiotów pedagogicznych w zakładzie kształcenia nauczycieli dla pogłębienia łączności pomiędzy teorią pedagogiczną a praktyką;

f) opracowywanie i przedstawianie dyrekcji zakładu kształcenia nauczycieli wniosków i sprawozdań, dotyczących organizacji i programu pracy szkoły ćwiczeń oraz jego realizacji;

g) składanie sprawozdań o ważniejszych sprawach szkoły ćwiczeń na posiedzeniach Rady Pedagogicznej zakładu kształcenia nauczycieli;

h) troska o zaopatrzenie szkoły ćwiczeń w środki naukowe i przedstawianie w tej sprawie wniosków dyrektorowi zakładu kształcenia nauczycieli;

i) wypowiadanie opinii o kandydatach na nauczycieli szkoły ćwiczeń;

j) załatwianie spraw administracyjnych szkoły ćwiczeń w tym zakresie, w jakim będą one przekazywane kierownikowi szkoły ćwiczeń przez dyrektora zakładu kształcenia nauczycieli i prowadzenie poruczonych ksiąg szkolnych;

k) współdziałanie z Inspektorem Szkolnym w zakresie spraw, wynikających z § 1 i 2.

§ 10. Nauczycieli szkół ćwiczeń dobiera i mianuje Kuratorium Okręgu Szkolnego na wniosek dyrektora zakładu kształcenia nauczycieli w porozumieniu z Inspektorem Szkolnym.

§ 11. Nauczyciele szkoły ćwiczeń są członkami Rady Pedagogicznej zakładu kształcenia nauczycieli;

§ 12. Dyrektor zakładu kształcenia nauczycieli może powołać nauczycieli szkoły ćwiczeń do pracy poza zakresem szkoły ćwiczeń w porozumieniu z kierownikiem tej szkoły, np. do pracy wychowawczej w internacie, do opieki nad biblioteką, pracownią itp.

§ 13. Nauczyciele szkoły ćwiczeń odbywają pod przewodnictwem kierownika co najmniej 4 razy do roku konferencje pedagogiczne, których przedmiotem jest decydowanie spraw, związanych z oceną postępów i zachowywania się uczniów szkoły ćwiczeń, oraz omawianie wszystkich ważniejszych spraw, związanych z oceną postępów i zachowywaniem się uczniów szkoły ćwiczeń, oraz omawianie wszystkich ważniejszych spraw, dotyczących pracy w szkole ćwiczeń. Terminy i porządek dzienny posiedzeń podaje kierownik do wiadomości dyrektora zakładu kształcenia nauczycieli, aby mu umożliwić, wedle jego uznania, wzięcie udziału w konferencji.

W tym wypadku, gdy kierownik praktyki nauczycielskiej nie jest równocześnie kierownikiem szkoły ćwiczeń, bierze on stale udział w konferencjach. Nadto w konferencjach mogą brać udział — po porozumieniu się z kierownikiem — inni nauczyciele zakładu kształcenia nauczycieli.

§ 14. Wymiar godzin pracy kierownika i nauczycieli szkół ćwiczeń określają osobne przepisy.

§ 15. Szkoła ćwiczeń posiada z reguły pełną liczbę klas szkoły powszechnej, połączonej, o ile tylko warunki na to pozwolą, z przedszkolem.

§ 16. Liczba uczniów w klasie szkoły ćwiczeń nie może przekraczać 35 (trzydziestu pięciu).

§ 17. W braku pomieszczenia dla szkoły ćwiczeń w lokalu zakładu kształcenia nauczycieli, Inspektor Szkolny wyznacza jedną ze szkół powszechnych dla potrzeb uczniów zakładu kształcenia nauczycieli. Szkoła ta otrzymuje charakter prawny szkoły ćwiczeń i przechodzi całkowicie pod kierownictwo dyrektora zakładu kształcenia nauczycieli.

IV. Kwalifikacje nauczycieli szkół ćwiczeń.

§ 18. Na stanowiska nauczycieli w szkole ćwiczeń należy powoływać w zasadzie osoby, które oprócz kwalifikacyj do nauczania w szkole powszechnej posiadają kwalifikacje dodatkowe, przewidziane w art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr 28, poz. 258). Pożądane jest powoływanie na te stanowiska także nauczycieli z wyższym wykształceniem. Do pracy w szkole ćwiczeń mogą być powołani również inni wybitni praktycy, nieposiadający dodatkowych kwalifikacji. Ponadto wskazane jest zatrudnienie w szkole ćwiczeń również nauczycieli w wymiarze kilku godzin tygodniowo dla ułatwienia im prowadzenia badań i doświadczeń na tym terenie.

V. Stosunek szkół ćwiczeń do publicznych szkół powszechnych.

§ 19. Kierownik szkoły ćwiczeń przesyła za pośrednictwem dyrektora zakładu kształcenia nauczycieli w ustalonych terminach Inspektorowi Szkolnemu odpowiednie dane dotyczące sprawy powszechności nauczania, wypełnienia obowiązku szkolnego itp.

§ 20. Dzieci i nauczycielstwo szkół ćwiczeń biorą udział w imprezach (popisach, wystawach, uroczystościach międzyszkolnych) urządzanych przez Inspektorat Szkolny.

§ 21. Nauczyciele szkół ćwiczeń biorą udział w konferencjach rejonowych narówni z innymi nauczycielami publicznych szkół powszechnych.

§ 22. Inspektor Szkolny ma prawo wizytowania szkół ćwiczeń w swoim rejonie w porozumieniu z dyrektorem zakładu kształcenia nauczycieli lub jego zastępcą, bez prawa wydania zarządzeń.

VI. Postanowienia końcowe.

§ 23. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z ważnością od dnia 1 września 1945 r.

Jednocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministerstwa Wyznań Religijnych Oświecenia Publicznego z dnia 8 lutego 1924 r. L. 1932 I (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 6, poz. 52) w sprawie organizacji szkół ćwiczeń.

Minister Oświaty:
(—) Cz. Wycech

73.

Rozporządzenie

Ministra oświaty z dnia 13 lutego 1946 r. (Nr III-362 46)

w sprawie organizacji gimnazjów i liceów handlowych, gimnazjów i liceów spółdzielczych oraz liceów administracyjnych dla dorosłych.

Na podstawie art. 2 i art 59 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Tworzy się gimnazja i licea handlowe dla dorosłych, gimnazja i licea spółdzielcze dla dorosłych oraz licea administracyjne dla dorosłych.

§ 2. Szkoły wymienione w § 1 przeznaczone są dla osób, które z uwagi na swój wiek (przekroczone 18 lat) i wykonywanie pracy zarobkowej nie mogą uczęszczać do normalnych szkół tego typu.

§ 3. Gimnazja i licea dla dorosłych, wymienione w § 1 mogą być organizowane przede wszystkim przy państwowych gimnazjach i liceach handlowych, państwowych gimnazjach i liceach spółdzielczych, państwowych liceach administracyjnych przez gimnazja i licea handlowe i administracyjne utrzymywane przez samorządy miejskie, izby przemysłowo-handlowe, związki zawodowe itp.

§ 4. Do czasu opracowania osobnych programów przystosowanych do potrzeb nauczania dorosłych szkoły te posługują się programami normalnych szkół odnośnego typu.

§ 5. Gimnazja i licea handlowe dla dorosłych, gimnazja i licea spółdzielcze dla dorosłych oraz licea administracyjne dla dorosłych wyczerpują normalny program roczny w ciągu semestru czyli półrocza, wobec czego czas trwania nauki wynosi w nich: 4 semestry dla gimnazjum i 2 semestry dla liceum przy 30 godzinach nauczania tygodniowo zarówno w gimnazjach jak i liceach lub w czasie normalnym, t. j. 4 lata nauczania w gimnazjach i 2 lata w liceach przy 18 godzinach nauczania tygodniowo zarówno w gimnazjach jak i liceach.

§ 6. Metody nauczania w szkołach tego typu powinny być możliwie intensywne, kładące duży nacisk na samokształcenie i czytelnictwo, referaty i dyskusje, uwzględniające zainteresowania, doświadczenia życiowe i umiejętności zdobyte w pracy zawodowej.

Zasady nauczania i wychowania powinny być dostosowane do odrębnych właściwości psychiki dorosłych, oparte na współżyciu i zrozumieniu odmiennych warunków pracy umysłowej dorosłych uczniów, ich pracy zawodowej i środowiska.

§ 7. Na I kurs gimnazjum przyjęci być mogą dorośli, którzy ukończyli 18 lat życia i przedłożą świadectwo ukończenia 6 klas szkoły powszechnej; na kurs liceum przyjęci być mogą dorośli, którzy ukończyli 20 lat życia i przedłożą świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego lub zawodowego w myśl zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 lutego 1939 r. Nr. III. PU-891 39 o regulaminie przyjmowania uczniów do państwowych liceów zawodowych.

§ 8. Po ukończeniu gimnazjum dla dorosłych i zgłoszeniu egzaminu otrzymują uczniowie świadectwa analogiczne, jak uczniowie gimnazjum dla młodzieży; po ukończeniu zaś liceum zdają egzamin dojrzałości według ustalonego regulaminu.

Na egzaminach zarówno w gimnazjum jak i liceum dla dorosłych jest obecny delegat odnośnego Kuratorium Okręgu Szkolnego.

§ 9. We wszystkich sprawach nie unormowanych odmiennie niniejszym rozporządzeniem, a odnoszących się do organizacji roku szkolnego, wewnętrznej organizacji szkoły, realizacji programów itp. stosowane są zasady i przepisy obowiązujące w gimnazjach i liceach dla młodzieży.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 września 1945 r.

Minister
(—) Wycech

74.

Okólnik Nr 11

Ministerstwa Oświaty z dnia 18 lutego 1946 r. (III-333/46)
w sprawie nazw szkół spółdzielczych.

Ze względu na ujawnioną rozbieżność w używaniu nazw szkół zawodowych spółdzielczych, Ministerstwo wyjaśnia, że nazwy te zostały ustalone:

1. Jeżeli chodzi o państwowe licea spółdzielcze — rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 16 grudnia 1938 r. o organizacji państwowych liceów spółdzielczych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 14, poz. 418).

2 Odnośnie państwowych gimnazjów spółdzielczych — rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 16 grudnia 1938 r. o organizacji państwowych gimnazjów spółdzielczych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 14, poz. 419).

3. Jeżeli chodzi o państwowe szkoły przysposobienia spółdzielczego I stopnia — rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 16 grudnia 1938 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 14, poz. 42 P).

Ewentualne odchylanie w stosowaniu nazw szkół w szkolnictwie spółdzielczym powinny być uzgodnione z zacytowanymi powyżej przepisami.

Minister
(—) Wycech

75.

Rozporządzenie

Ministra Oświaty z dnia 5 marca 1946 r. (Nr. III-389/46)
o organizacji szkolnictwa zawodowego.

Na podstawie art. 2 ust. 2 i art, 27. 29, 31, 33 — 35 i 59 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Szkoły i kursy kupieckie, przewidziane w Dziale II rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 listopada 1933 r. o organizacji szkolnictwa zawodowego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 15, poz. 202) otrzymują następujące nazwy: szkoły handlowe stopnia gimnazjalnego, szkoły handlowe stopnia licealnego, szkoły przysposobienia handlowego, kursy handlowe.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister
(—) Wycech

76.

Okólnik Nr 18

Ministerstwa Oświaty z dnia 2 kwietnia 1946 r. roku (III-803/46)
w sprawie egzaminu końcowego dla uczniów gimnazjów handlowych i spółdzielczych dla dorosłych.

W związku z postanowieniem par. 8 rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 13 lutego 1946 r. (Nr. III-362/46) w sprawie organizacji gimnazjów i liceów handlowych, gimnazjów i liceów spółdzielczych oraz liceów administracyjnych dla dorosłych, ustalam następujący zakres egzaminu dla absolwentów gimnazjów dla dorosłych:

1. uczniowie kończący gimnazjum handlowe dla dorosłych składają: egzamin piśmienny z języka polskiego i księgowości z arytmetyką handlową,
   egzamin ustny: z organizacji i techniki handlu, towaroznawstwa, współczesnych zagadnień gospodarczych oraz z języka obcego nowożytnego;
2. uczniowie kończący gimnazjum spółdzielcze dla dorosłych zdają te same egzaminy co i uczniowie gimnazjów handlowych dla dorosłych z tą tylko różnicą, że zamiast egzaminu ustnego z organizacji i techniki handlu składają egzamin ustny z organizacji i gospodarki spółdzielni.

Minister
(—) Wycech

77.

Komunikat

(Dz. Urz. Min. Oświaty Nr 1|46 poz. 27, Str. 30).

w sprawie zaliczania pracy zawodowej do służby nauczycielskiej.

W licznych przypadkach Kuratoria Okręgów Szkolnych nadsyłają do Ministerstwa Oświaty sprawy zaliczenia nauczycielom lat pracy kontraktowej, przed przerwą lub pracy zawodowej na podstawie art. 15 ustawy z dnia 1. VII. 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr 27|1938, poz. 243) bez należytego opracowania, co w konsekwencji wywołuje konieczność przeprowadzenia dodatkowej i zbędnej korespondencji.

W związku z powyższym Ministerstwo Oświaty pismem z dn. 24. I. 1946 r. Nr IP-1492|46 wyjaśniło, że:

1) Wnioski Kuratorium o zaliczenie lat winny zawierać: a) dokładne określenie charakteru stosunku służbowego nauczyciela (stały, tymczasowy), b) wyjaśnienie sprawy jego kwalifikacyj, dokładne czasokresy, o zaliczenie których wnosi Kuratorium, oraz uzasadnienie wniosku pozytywnego lub negatywnego. Do wniosku winny być dołączone wszystkie akta przedmiotowe sprawy, w szczególności dowody stwierdzające pracę w okresach, o zaliczenie których prosi nauczyciel i odpis ostatniego dekretu nominacyjnego, wystawionego nauczycielowi przez władzę szkolną po ustaniu okupacji z zaznaczeniem obecnie posiadanej grupy uposażenia i zaliczonego przez Komisję Weryfikacyjną okresu wojennego.

2) Niedopuszczalne jest nadsyłanie wniosków o zaliczenie lat w trybie art. 15 cyt. ustawy nauczycielom, zatrudnionym obecnie na podstawie umowy, gdyż zaliczenie na powyższej podstawie może mieć miejsce tylko w odniesieniu do nauczycieli mianowanych. Wbrew temu w licznych przypadkach Kuratoria występują o zaliczenie pracy w szkołach nauczycielom kontraktowym, których dopiero zamierzają zamianować, nie zaznaczając nawet we wnioskach, że ubiegający się jest jeszcze obecnie nauczycielem kontraktowym, co może spowodować bezpodstawne zaliczenie lat takiemu nauczycielowi.

3) Niecelowe jest również nadsyłanie wniosków o zaliczenie pracy w trybie art. 15 omawianej ustawy tymczasowym nauczycielom szkół powszechnych, nie posiadającym warunków do ustalenia oraz nieposiadającym pełnych kwalifikacji do nauczania nauczycielom szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych; zaliczenie lat bowiem ma przede wszystkim na celu podwyższenie uposażenia nauczyciela, co nie może nastąpić w odniesieniu do grupy nauczycieli wymienionych w niniejszym punkcie.

4) W końcu Ministerstwo Oświaty podkreśliło konieczność należytego udokumentowania przez nauczyciela pracy, o zaliczenie której prosi. Należy wymagać z reguły dokumentów oryginalnych lub uwierzytelnionych odpisów dokumentów, wystawionych przez instytucję, w której nauczyciel był zatrudniony. Tylko w przypadkach wyjątkowych, gdy istnieją przeszkody nie do przezwyciężenia w wydostaniu dokumentu — może nauczyciel udowodnić pracę dowodem zastępczym w postaci zeznania dwóch wiarygodnych świadków, a w zupełnie szczególnych wypadkach zeznaniem własnym, jeżeli i dowód z zeznania dwóch świadków nie może być przedłożony. W zeznaniu świadków muszą być podane okoliczności, z którychby wynikało, że zeznający mają możność stwierdzenia podawanego faktu. W wielu przypadkach Kuratoria jako dowody pracy przedkładają zeznania świadków lub oświadczenia osobiste, choć istnieją możliwości dostarczenia przez nauczyciela dokumentów oryginalnych, a w zeznaniach świadków brak jest elementu „wiarygodności".

Na przyszłość tego rodzaju sprawy Ministerstwo będzie zwracać bez merytorycznego załatwienia.

(Nr I P-1492|46)

78.

Zarządzenie

Ministra Oświaty z dnia 19 lutego 1946 r. (Nr II Śr-555|46) (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 1|46 poz. 10. Str. 11)

w sprawie internatów przy państwowych szkołach średnich.

§ 1. Przy państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładach kształcenia nauczycieli mogą być w miarę potrzeby tworzone internaty, na podstawie decyzji Ministra Oświaty, powziętej na wniosek Kuratora Okręgu Szkolnego.

§ 2. Internaty, czynne już obecnie przy państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, zawodowych, seminariach dla wychowawczyń przedszkoli, liceach pedagogicznych, pedagogiach i Państwowym Instytucie Głuchoniemych i Ociemniałych w Warszawie, winny do dnia 31 maja 1946 r.

otrzymać — na wniosek Kuratora Okręgu Szkolnego — orzeczenie organizacyjne, a do dnia 1 września 1946 r. stopniowo przystosować swą organizację wewnętrzną do wymagań statutu, ogłoszonego jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie uchyla się rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 lutego 1923 r. L. 1779 I w sprawie regulaminu internatów utworzonych przy seminariach nauczycielskich (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 18) i zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 grudnia 1930 r. Nr III T-5299/30 w sprawie regulaminu internatów przy państwowych szkołach zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12, poz. 191).

Minister Oświaty:
(—) Cz. Wycech

Załącznik do zarządzenia z dnia 19. II. 1946 (Nr II Śr-555/46).

STATUT
internatów przy państwowych szkołach średnich.

1. Internaty otrzymują od szkoły lokal wraz z urządzeniem (ewentualnie z ogrodem użytkowym), opał i światło. Kredyty na pokrycie tych potrzeb przewidziane są w odpowiednich paragrafach i pozycjach budżetu szkolnego.

2. Wychowawcy internatu, lekarz i stały personel administracyjno-gospodarczy winni być przewidziani w corocznych projektach organizacji szkoły i są płatni z funduszów państwowych.

3. Koszty wyżywienia wychowanków i wszystkie inne wydatki związane z prowadzeniem internatu, oprócz wymienionych w punkcie 1), pokrywane są z opłat pobieranych od wychowanków, bądź też z zasiłków otrzymywanych od samorządu terytorialnego, gospodarczego, związków, instytucji społecznych i innych, bądź też z dochodu własnego gospodarstwa.

4. Opłata za utrzymanie w internacie powinna być obliczona na podstawie kosztów produktów spożywczych przez wychowanków, z uwzględnieniem kosztów zużywającego się inwentarza, prania i innych wydatków, nie pokrywanych z funduszów państwowych. Produkty z własnego ogrodu lub gospodarstwa powinny być liczone po miejscowych cenach hurtowych.

Część młodzieży może korzystać ze zniżek w opłacie.

5. Internat w pierwszym rzędzie przeznaczony jest dla uczniów korzystających ze stypendiów; uczniowie ci wnoszą za utrzymanie normalną opłatę, którą całkowicie lub częściowo pokrywają z otrzymywanych stypendiów.

O przyjęciu ucznia do internatu decyduje dyrektor szkoły.

6. Kierownictwo internatu sprawuje dyrektor szkoły przy współudziale Rady Opiekuńczej, której przewodniczy.

W skład Rady Opiekuńczej internatu, wchodzi:
- a) dyrektor szkoły;
- b) lekarz szkolny;
- c) delegat Rady Pedagogicznej (który nie może być wychowawcą internatu; jeżeli w internacie jest ponad 15 wychowanków z innej szkoły, to w skład Rady Opiekuńczej wchodzi również delegat Rady Pedagogicznej tej szkoły;
- d) delegat powiatowej lub miejskiej organizacji nauczycielskiej;
- e) trzy osoby powołane przez Kuratorium Okręgu Szkolnego spośród miejscowych działaczy społecznych.

Mandaty członków wymienionych w punktach c), d), e), trwają dwa lata.

Skład Rady Opiekuńczej musi uzyskać zatwierdzenie Kuratora Okręgu Szkolnego.

7. Do kompetencji Rady Opiekuńczej internatu należy:
- a) układanie ogólnego planu gospodarki internatu,
- b) zatwierdzenie budżetu internatu,
- c) określenie wysokości opłat za utrzymanie w internacie i udzielenie zniżek od opłat w granicach swego budżetu,
- d) kontrola gospodarki i rachunkowości internatu,
- e) inicjatywa w sprawie uzyskiwania zapomóg i ofiar na rzecz internatu.

Dyrektorowi przysługuje prawo sprzeciwu w stosunku do uchwały Rady, wstrzymanie jej wykonania i przedstawienie sprawy do decyzji Kuratora Okręgu Szkolnego.

8. W celu zapewnienia młodzieży opieki wychowawczej, Kuratorium powołuje odpowiednią liczbę wychowawców.

Opieka wychowawcza powinna być zorganizowana w ten sposób, żeby przynajmniej jeden wychowawca był stale z młodzieżą.

Wychowawcami z reguły winni być nauczyciele tych szkół, do których uczęszczają wychowankowie internatu. Wynagrodzenie za wychowawstwo, oraz zasady zaliczania godzin pracy wychowawczej na poczet obowiązującego wymiaru godzin nauczania w szkole, regulują oddzielne przepisy.

Wychowawcy internatu i personel administracyjno-gospodarczy może korzystać z wyżywienia w internacie. O wysokości opłaty lub o zwolnieniu od niej decyduje Rada Opiekuńcza.

Wychowawca, który dla nadzoru młodzieży obowiązany jest do zamieszkiwania w internacie, otrzymuje lokal, światło i opał.

Jednemu z wychowawców dyrektor powierza kierownictwo internatu.

9. Bezpośrednią administrację internatu sprawuje Zarząd internatu.

W skład zarządu wchodzą: kierownik internatu, wychowawcy internatu i zarządzająca (y) gospodarstwem (gospodyni).

Podział pracy członków Zarządu zatwierdza dyrektor.

Zarząd internatu składa sprawozdanie ze swych czynności Radzie Opiekuńczej.

10. Opiekę higieniczno-lekarską w internacie sprawuje lekarz szkolny.

11. Regulamin dla wychowanków internatu uchwala Rada Pedagogiczna szkoły.

12. W razie likwidacji internatu, Kurator Okręgu Szkolnego przekazuje majątek internatu (nabyty nie z funduszów państwowych) innemu zakładowi wychowawczemu związanemu organizacyjnie ze szkołą państwową.

79.

Rozporządzenie

Ministra Oświaty z dnia 14 stycznia 1946 r. (Nr IP-519/46) Dz. Urz. Min.Ośw. Nr. 1, poz. 4 Str. 6.

w sprawie wymiaru godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół.

Na podstawie art. 29 ustęp 1 ustawy z dnia 1. VII. 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873 z roku 1932), zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28. X. 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85 poz. 660) i ustawą z dnia 9. IV. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 243), postanawiam, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 10 sierpnia 1937 r. o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 316), ulega następującym zmianom:

1) w § 26 skreśla się ustęp 4;

2) skreśla się § 28.

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1946 r.

Minister Oświaty
(—) Cz. Wycech

80.

Okólnik Nr 19

Kuratorium Okręgu Szkolnego Rzeszowskiego w Rzeszowie z dnia 10 kwietnia 1946 r. Nr 612/0/46.

w sprawie przestrzegania drogi służbowej przy wnoszeniu pism do władz szkolnych.

Zachodzą coraz częściej wypadki pomijania drogi służbowej przy wnoszeniu do władz szkolnych pism w sprawach służbowych lub osobistych nauczycieli.

Szczególnie częste są wypadki pomijania drogi służbowej przy wnoszeniu próśb o udzielenie zapomogi.

Kuratorium poleca Inspektoratom Szkolnym i Dyrekcjom zakładów naukowych zwrócić Nauczycielstwu uwagę na postanowienie art. 23 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) wraz ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 660) oraz na konsekwencje, na jakie będą narażone osoby, które w dalszym ciągu chciałyby pomijać przepisaną drogę służbową przy wnoszeniu pism, jak nierozpatrywanie prośby lub pociąganie winnych do służbowej odpowiedzialności.

Pomijanie drogi służbowej przy załatwianiu spraw osobistych i służbowych nauczycieli w żadnym stopniu nie przyczynia się do ich przyspieszenia, przeciwnie utrudnia i przewleka załatwianie oraz powoduje zbędną korespondencję.

Kurator
A. Kopacz

81.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO OŚWIATY
Nr II. P.-1455/46
Sprawa: parcel przydzielonych szkołom powszechnym.

Warszawa, dnia 10 kwietnia 1946 r.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Rzeszowskiego
w Rzeszowie

W związku z pismem K. O. S. Rzeszowskiego z dn. 11. III. 1946 Nr 3369-I 46 Ministerstwo Oświaty podaje do wiadomości poniższy odpis, rozstrzygający sprawę gruntów przydzielonych szkołom powszechnym.

MINISTERSTWO ROLNICTWA
I REFORM ROLNYCH
Nr 5576/UR/O/1/45.
Sprawa: grunty dla szkół powszechnych.

Do
Wszystkich Wojewódzkich Urzędów Ziemskich

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych wyjaśnia, że zgodnie z przepisem art. 15 Dekretu z dnia 7. IX 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej, grunty dla szkół powszechnych winny być wyłączone w trybie tegoż artykułu.

Dlatego też w sprawach powyższych należy nadesłać odpowiednie wnioski, zaopiniowane przez Wojewódzką Radę Narodową. Przekazanie wyłączonych w powyższy sposób gruntów gminom wiejskim lub wiejskim dla użytku szkół powszechnych nastąpić winno bezpłatnie.

Minister
St. Mikołajczyk wr.
Naczelnik Wydziału
J. Dryjański wr.

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO
w Rzeszowie
Nr 6608-I/46.

Rzeszów, dnia 6 maja 1946 r.

Ob. Ob. Inspektorom Szkolnym
w Okręgu

Przesyła się odpis pisma Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych Nr 5576 UR|1|45 do wiadomości.

Naczelnik Wydziału
(—) Mieczysław Knopp

82.

Komunikat

(Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 1, poz. 24, Str. 27)

o blankietach świadectw szkolnych dla szkół zawodowych.

W zupełnieniu komunikatu z dnia 20 lipca 1945 r. (Dz. Urz. Min. Oświaty Nr 2, poz 72) Ministerstwo zawiadamia, że blankiety świadectw dla szkół zawodowych państwowych (publicznych) zostały wydrukowane w Państwowych Zakładach Wydawnictw Szkolnych, Warszawa, Al. Szucha 25, według wzorów przez Ministerstwo zatwierdzonych.

P. Z. W. S. mają na składzie blankiety następujących świadectw dla szkół zawodowych:

Licea administracyjne — świad. dojrzałości i świad. roczne,
Licea spółdzielczo-handlowe — świad. dojrzałości,
Licea handlowe — świad. roczne, półroczne,

Licea budowlane — świad. roczne, półroczne,
Licea mechaniczne — świad. roczne.
Licea chemiczne — świad. roczne
Licea wodno-meliorac. — świad. roczne,
Licea telekomunikac. — świad. roczne,
Licea gospodarcze — świad. roczne,
Gimnazja mechaniczne — świad. ukończ., roczne, półroczne,
Gimnazja Kupieckie — świad. ukończ., roczne, półroczne,
Gimnazja elektryczne — świad. roczne, półroczne,
Gimnazja krawieckie (żeńsk. 4 l.) — świad. roczne półroczne,
Gimnazja rolnicze — świad. roczne,
Gimnazja bieliźniarskie — świad. roczne,
Gimnazja koronk.-hafc. — roczne,
Gimnazja tkackie — roczne,
Gimnazja stolarskie — roczne,
Publ. Szkoły dokształc. zawod. — świad. ukończ. i roczne,
Świadectwa egzaminu eksterniczego,
Świadectwa egzaminu na czeladnika.

W miarę przygotowania przez Ministerstwo wzorów innych świadectw szkolnych dla szkół zawodowych będą one przesyłane do P. Z. W. S. celem wydrukowania i dostarczenia odnośnym szkołom na ich formalne zamówienia.

Szkoły prywatne z prawami szkół państwowych (publicznych) otrzymają blankiety świadectw wg. wzoru ustalonego dla szkół państwowych (publicznych), lecz bez godła państwowego i ze mianą w tekście świadectwa określenia „państwowa (e)“ na „prywatna (e)“.

Blankiety tych świadectw będą drukowane również w P. Z. W. S. i dostarczone szkołom prywatnym na ich zamówienia, potwierdzane przez Kuratorium Okręgu Szkolnego.

83.

Komunikat

Ministerstwa Oświaty z dnia 4 kwietnia 1946 r. Nr IIP-1533/46.

Ministerstwo Oświaty podaje do wiadomości, że Komisja Programowa Szkolnictwa Muzycznego w Ministerstwie Kultury i Sztuki wydaje: „Bibliotekę Metodyczną dla szkół muzycznych“, pod redakcją Janusza Miket. Adres: Polskie Wydawnictwo Muzyczne w Krakowie, ul. Basztowa 23. Cena egz. 70. — zł.

84.

Komunikat

Kuratorium O. S. Rzeszowskiego z dnia 20 maja 1946

w sprawie obsady stanowisk. nauczycieli W. F.
w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych prywatnych i samorządowych w okręgu.

W trosce o należyty rozwój fizyczny młodzieży szkolnej, który wymaga wyjątkowej i troskliwej opieki ze względu na ogromne zniszczenie biologiczne naszego społeczeństwa, spowodowanego wojną, Kuratorium O. S. Rzeszowskiego zaleca Dyrekcjom zapewnić sobie obsadę stanowisk nauczycieli wychowania fizycznego w przyszłym roku szkolnym. Ponieważ w bieżącym roku akademickim studia wychowania fizycznego w Uniwersytetach Jagiellońskim i Poznańskim kończy część słuchaczy, należy zwrócić się pod niżej wskazanym adresem, podając bliższe warunki umowne, co do ilości godzin opłaty i. t. p.

Adresy: Studium W. F. Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kraków, ul. Grzegórzecka 15. i Studium W. F. Uniwersytetu Poznańskiego. Poznań, Park Wilsona 3.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Artur Kopacz

Dr A. CODELLO

„Zagadnienia wychowawcze dzisiejszej szkoły"

(W związku z art. Kuratora A. Kopacza, zamieszczonym w Nr. 1 Dziennika Urz. K. O. S. Rzeszowskiego)

Referat ob. Kuratora cechuje głębokie i szersze spojrzenie na problem wychowania w dzisiejszej szkole. Tchnie szlachetnością, objektywizmem, wyrozumieniem dobrotliwym starego, wytrawnego pedagoga, znawcy szkoły, nauczycieli i młodzieży. Dźwięczy w nim z jednej strony nuta troski o jutro społeczności szkolnej — jak z drugiej optymizmu. Autor chociaż zastrzega się przeciw romantyzmowi czasów minionych, które „rodziły niepokój Nocy listopadowej", sam chwilami weń wpada, kreśląc wizję Polski przyszłości.

Sam temat — przyznać trzeba — w tej chwili ciągle jeszcze bardzo niewdzięczny do omawiania. Zbyt podlegamy różnorodnym uczuciom, nastrojom, animozjom — jakże ciężko zająć stanowisko bezstronnego obserwatora wobec dzisiejszej rzeczywistości — jak niełatwo wnikać, wczuć się w procesy natury polityczno-społeczno-gospodarczej i wynikające z nich kwestie wychowania w szkole dzisiejszej. A dalej jakże łatwo można być źle zrozumianym czy pomówionym o brak dobrej woli. A jednak należy rozstrząsać je, zastanawiać się, wyciągać pewne wnioski — jeśli nie chcemy, aby nurt życia przeszedł mimo nas lub po nas. Rozważmy przeto szczerze, po koleżeńsku, możliwie objektywnie zagadnienie wychowania na podstawie tez referatu ob. Kuratora. Referat ma charakter ramowy, rzuca cały szereg cennych myśli, uwag, obserwacji, spostrzeżeń, a dzieląc się nimi z ogółem nauczycielstwa pragnie wywołać oddźwięk, dyskusję. Jedne z tez mają charakter wskazań, inne pozostają otwarte do przedyskutowania.

1) Co rzuca się w oczy, to autorytatywne potwierdzenie, że „podawanie młodzieży uczącej się samych tylko wiadomości naukowych jest fikcją, kłamstwem, które w szkole tolerowane być nie może",— potwierdzenie tym charakterystyczniejsze, że okólnik z ubiegłego roku szkolnego odnośnie programu historii w gimnazjum wyraźnie ustalał, iż „historia uwolniona od służebności przez zredukowanie elementu dydaktycznego staje się dyscypliną samodzielną, wyłącznie poznawczą". Otóż przedmioty nauczania, wiadomości naukowe — w myśl założeń referatu — nie są celem samym w sobie, a środkiem do celu tj. mają kształcić, urabiać te wszystkie cechy, skłonności dodatnie, dyspozycje, wartości umysłu, serca, charakteru, — które w sumie dają to, co w „Zasadach nauczania" profesor Nawroczyński nazywa osobowością ucznia.

2) Najcenniejszym bodajże, o czym wypadało zaraz na wstępie wspomnieć, to uwypuklenie przez autora roli etyki chrześcijańskiej w formowaniu treści duchowej człowieka — tego człowieka, który „zagubił się w ludzkości". Jakże często w czasach wojny łamała się w nas wiara w człowieka i człowieczeństwo — morze zła, bezmiar przewrotności, chytrości, zakłamania, a dalej słabości czy oportunizmu pleniły się jako konsenkwencja systemów, stosunków — jak niejednokrotnie górne słowa odbiegały rażąco od postępowania, czynów. I niejednokrotnie pytaliśmy samych siebie: gdzie jest człowiek, dokąd zdąża, czyżby już kres, zmierzch nadchodził?

Kiedyś zimą, na jednej z konferencyj dyskutowaliśmy nad tym, jak i czy zachęcać młodzież naszą do wstępowania do zawodu nauczycielskiego. Głównym, omal wyłącznym atutem w całej dyskusji przemawiającym przeciw zachęcaniu młodzieży był motyw ciężkiej sytuacji materialnej nauczyciela. A była— wydaje mi się — jeszcze inna przyczyna, głębsza, tkwiąca w nas samych, wynikająca ze znużenia duchowego, czasami jakby zniechęcenia do zawodu, pracy nauczycielskiej, wychowawczej — przy całej zresztą nieuleczalnej naszej ideowości w życiu i szkole. Konfrontacja naszego idealizmu z życiem czasów wojny odzierała nas z wszelkich iluzji. Przekonaliśmy się naocznie, że nasze usiłowania, praca (w skali ogólnej) dały właściwie nikłe wyniki — że wyszła z niej jakaś wypadkowa zgoła inna i niezamierzona przez nas. — Proszę mi powiedzieć, co przyniosły w czasie kataklizmu wojennego: kultura, oświata, nauka, wychowanie *jako wypadkowa*; otóż to, co Kurator w artykule swoim tak określa: „dzika bestia, która nazwała się człowiekiem, sięgła po panowanie nad światem. Przez 20 wieków głosi chrześcijaństwo ewangeliczną zasadę: „Miłuj bliźniego jak siebie samego" — a ludzkość doszła do katastrofalnego wyniszczenia się wzajemnego. Kultura materialna, ściślej techniczna od czasów kiedy człowiek wyszedł z lasu i jaskini, aż do czasów nam współczesnych, do czasów bomby atomowej rozwinęła się niepomiernie — ale kultura duchowa, etyka? Co za koszmar, straszliwe nieporozumienie, zawód, — zniechęcenie nas opada, stąd jakby uraz psychiczny w nas powstał, uraz, który niepoślednią — sądzę — rolę odegrał w owej wspomnianej na początku dyskusji: zachęcać chłopców czy nie do obioru zawodu nauczycielskiego.

Wspominam o tym ubocznie, na marginesie, dla uprzytomnienia sobie, że w dzisiejszej pracy wychowawczej oprócz trudności zewnętrznych niezależnych od nas, znajdujących się poza nami — tkwią one też i w nas samych. Stan wewnętrzny niewątpliwie przejściowy, z którego w miarę normalizowania się stosunków otrząśniemy się. Owe nachodzące nas refleksje, nastroje pesymizmu ustąpią miejsca jaśniejszemu spojrzeniu na świat i ludzi.

Okazuje się, że prawda zawarta w etyce chrześcijańskiej mimo wichru i burz ostaje się. W pewnych sytuacjach życiowych jednostek i całych narodów wydaje się być jedyną busolą. Taką busolą ma być i dzisiaj na odcinku wychowania szkolnego. Zrozumiałą stąd jest popularność organizacji harcerskiej, której prawo głosi, że „Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza.

3) Przejdźmy teraz z kolei do naświetlenia tych problemów wychowania, które według słów Kuratora wypływają z naszych stosunków polityczno-społeczno-gospodarczych, kulturalnych — przyjrzyjmy się też możliwościom ich realizacji:

a) otóż aspekt polityczny — granice, orientacje, panslawizm. Na zachodzie, na ziemiach odzyskanych otwierają się dla nas wielkie możliwości. Zaistniało wydarzenie na miarę historyczną. Wróciliśmy nad Odrę i Nisę, na ziemie bezspornie nasze, które jak to prof. Z. Wojciechowski w książce swej p. t. „Polska — Niemcy“ wykłada — przez germańską agresję z żelazną konsekwencją były opanowywane — począwszy gdzieś od Ottonów, Henryków saskich czy frankońsko salickich od X w., następnie margrabiów brandeburskich, dynastji Askańskiej, Wittelsbachów — przez oręż krzyżacki, a dalej Luxemburgów, Habsburgów, Hohenzollernów, II Rzeszę Bismarka aż po czasy Hitlera i III Rzeszę. Odnośnie ziem zachodnich nie śmie w społeczeństwie naszym istnieć rozbieżność zdań, a co gorsza brak wogóle wyrobionego zdania, jak nierzadko bywa. Takie czy inne nastawienia, niechęci, uprzedzenia żadną miarą nie mogą przysłaniać nam tej wspaniałej okazji dziejowej. My nauczyciele, całym naszym zasobem wiedzy, całą naszą postawą ideową wpływać musimy na młodzież, a i starsze społeczeństwo. Trzeba nam wypełnić treścią historyczno-ideowo kulturalną to, co jest niby odległe, a przecież jakże bliskie. Rozbudźmy zainteresowania w umysłach, a miłość w młodych sercach dla kraju Ślęzan, Lubuszan, Pomorzan — niech dźwiękiem nazwy i treścią historyczną Lignicy, Wrocławia, Wolina, Kołobrzegu, — wzrusza się serce polskie, a umysł zapala. Sprawa jest jasna, oczywista, nie budzi absolutnie żadnych zastrzeżeń. Piękny na powyższy temat artykuł Edw. Serwańskiego pojawił się na łamach pozn. „Życia liter.“ p. t. „O udział kultury w procesie duchowego zjednoczenia ziem odzyskanych z Polską“. Wkład nasz repolonizacyjno-gospodarczo-kulturalny na ziemiach zachodnich uczyniony wpłynie walnie i na czynniki międzynarodowe i ich decyzje pozytywne dla nas, Zróbmy wszystko, co do nas należy — nie pozwólmy, aby kiedyś przyszłe pokolenia wyrzucały nam, żeśmy przespali czy przegapili wielką okazję. Wielką ruchliwość w tej dziedzinie przejawia Instytut Zachodni w Poznaniu. Pod kierunkiem prof. Z. Wojciechowskiego skupił on cały sztab pracowników naukowych. Pojawiają się publikacje o charakterze naukowym, popularnym, atlasy, mapy, bibliografie, słowniki, teksty historyczne dotyczące ziem odzyskanych, dokumenty okupacji niemieckiej itp. Działalność Instytutu ze wszech miar zasługuje na pełne zrozumienie i poparcie społeczeństwa, a przede wszystkim sfer nauczycielskich.

Przesuńmy się teraz w centrum Polski i jeszcze dalej na linię Sanu i Bugu.

Prof. Bobrzyński M., rozważając w „Dziejach Polski“ przyczyny upadku państwa polskiego, dochodzi między innymi do wniosku, że żywioł polski, idąc za daleko na wschód rozprzestrzenił się — był za słaby, tam na wschodzie. aby go zasymilować, a jednocześnie wydatnie osłabił się w województwach centralnych rdzennej Polski. Przyznać trzeba, że wywody Bobrzyńskiego nie są pozbawione słuszności i one to sprawiły, że w traktacie ryskim 1921 r. Polska poprzestała na granicy Zbrucza, Prypeci i Dźwiny. Przyjmijmy też pełen rzeczowej racji i atrakcyjności punkt widzenia prof. St. Kota wyłożony na łamach prasy latem ubiegłego roku o Polsce współczesnej, zwartej etnicznie na obszarze dorzecza Wisły i Odry, między Karpatami a szerokim pasem Wybrzeża bałtyckiego i korzyściach różnej natury stąd płynących. Przecież, odnośnie granicy wschodniej, chociaż uregulowanej, — najwyraźniej czujemy np. w prasie pewne niedomówienia, jakby pewne zażenowania, przemilczenia — chwilami tak się wydaje, jakby jej wogóle nie było, względnie jakby obojętną rzeczą było, co ją stanowi. Ową ciszę można by też tłumaczyć chęcią niewywoływania ewentualnych rozdrażnień uczuciowych, nie odgrzewanie zbyt świeżych sentymentów, wspomnień o Wilnie czy Lwowie, kiedyś przedpolu obronnym, uniemożliwiającym przesunięcie się histor. „dzikich“ pól w sanockie, przemyskie, lubaczowskie.

Uważam przeto, że owe niepokoje, ów — jak pisze Kurator — „dziwny lęk czy nieśmiałość przed podejmowaniem zagadnień o znaczeniu zasadniczym, lęk, który udziela się nauczycielowi i młodzieży, wypływa często z drażliwości tematów samych, częstokroć spontanicznie narzucających się, czasami nawet zaskakujących nas ze strony młodzieży. Zadaniem naszym jest owe drażliwości, owe dubia prostować, omawiać, niwelować.

W obliczu ustawicznego niebezpieczeństwa niemieckiego, chociaż czasowo zażegnanego, doceniamy w pełni potrzebę konsolidacji Słowiańszczyzny. W zrozumieniu tej konieczności, w programach nauczania pojawia się tematyka Słowiańszczyzny, idei wszechsłowiańskiej. Stąd pierwsze w Polsce ognisko metodyczne Słowiańszczyzny powstało w Krakowie pod kierownictwem prof. Dr Francica — które poprzez kursy, odczyty, wycieczki już przystąpiło do kształcenia znawców tego zagadnienia, znawców rekrutujących się ze sfer nauczycielskich. Zagadnienie Słowiańszczyzny wyrasta na poważne zagadnienie wychowawcze — stąd dalej „Studium Słow.“ U. J. z prof. Małeckim oraz szereg katedr uniwersyteckich poświęconych tej kwestii.

b) Aspekt społeczno-gospodarczy. Nowożytna myśl demokratyczna, która krzepła w ogniu walk powstańczych kolonistów amerykańskich w drugiej połowie XVIII w. a znalazła swój wyraz w deklaracji praw człowieka i obywatela z okresu rewolucji francuskiej — raz po raz dawała znać o sobie w ruchach wolnościowych XIX stulecia ze zrywem „wiosny ludów“ 1848 r. na czele. Ta sama myśl demokratyczna, która u nas wzięła swój początek w Konstytucji Majowej 1791 r. i Manifeście Połanieckim Kościuszki, jako dalsze, nowe ogniwo znajduje dzisiaj swoją realizację. Na odcinku n. p. agrarnym chłop odniósł walny, końcowy już sukces, otrzymał ziemię na własność z reformy rolnej, ziemię, na której pracował od wieków. My, brać nauczycielska nieobarczona światopoglądem feudalnym, myślimy kategoriami wybitnie demokratycznymi i taki sposób myślenia przyswajamy też swoim wychowankom. Dodam nawiasem, że była jeszcze inna myśl „demokratyczna“ zawarta w wolnościach i swobodach szlacheckich, zdefiniowana w prawach kardynalnych, których gwarantką była carowa Katarzyna II, myśl, w obronie której stanęła konfederacja targowicka. Bazowała ona zresztą obce plany imperialistyczne na górze społecznej arystokratyczno-magnackiej, doprowadzając ostatecznie do katastrofy 1795 r. Do tej myśli „demokratycznej“ oczywiście nie nawiążemy.

c) Aspekt kulturalny. Drugim obok podkreślenia roli etyki chrześcijańskiej w wychowaniu młodzieży, bodajże zasadniczym stwierdzeniem w elaboracie ob. Kuratora — jest bardzo mocne zaakcentowanie doniosłości motywu kultury łacińskiej, romańskiej w życiu narodu polskiego. „Kultura naszego narodu — pisze autor — cała jej świetność z zachodu pochodzi — myślimy kategoriami zachodu — odsunięcie się Polski od niego pociągnęłoby nieobliczalne skutki w każdej dziedzinie naszego narodowego życia“.

4) Jeśli chodzi o przedmioty nauczania jako punkt wyjściowy do omawiania zagadnień wychowania, to pole do popisu ma oczywista przede wszystkim grupa historyczna z językiem polskim, historią, zagadnieniami życia współczesnego na czele. Wielkie zróżnicowanie poziomów umysłowych, wieku młodzieży klas normalnych, semestralnych, wyrównawczych w dzisiejszej szkole sprawia, że t. zw. taktyka wychowywania może się równoważyć z naukowym, o tyle w klasach semestralnych — sądzę — pierwiastek wychowawczy musi dać pierwszeństwo nauce.

5) Uwagi końcowe.

Sumując wyniki rozważań na odcinku zagadnień wychowawczych, dotykających dzisiejszą rzeczywistość, która jest w trakcie stawania się, dochodzimy do wniosku, że i same zagadnienia są ciągle płynne, nieustalone. To, co jest pewne, stałe w tej chwili, na czym można oprzeć pracę wychowawczą w szkole dzisiejszej, to przede wszystkim kryteria wychowawcze oparte o etykę chrześcijańską i wzgląd kulturalny.

Do omówienia poruszonych tez, problemów można podejść dwojako: Pierwszy sposób, to strusia polityka chowania głowy w piasek, polityka dialektyki i werbalizmu, jaka się u nas nagminnie mnoży — kiedy, jak mówi Jalu Kurek „rzeczy gubią się w słowach“. — Drugi to nazywanie rzeczy po imieniu i oglądanie ich takimi, jakimi one są. W dzisiejszych rozważaniach wybrałem tę drugą drogę i po niej usiłowałem kroczyć.

Rola filmu oświatowego na terenie szkoły.

Walka z werbalizmem w szkole jest tak dawną, jak dawną jest szkoła.

Gdy wojna światowa zniszczyła i zrujnowała nie tylko budynki szkolne, jej wewnętrzne urządzenie i wyposażenie w środki i pomoce naukowe, werbalizm zagroził najelementarniejszym zasadom dydaktycznym w nauczaniu, usunął je na plan dalszy.

Władze szkolne w granicach kredytów i nauczycielstwo z dużym nakładem pracy i inwencji usiłują zapobiec złu, uprzystępnić nauczanie przez zakup lub zdobywanie własną inicjatywą pomocy i środków naukowych, lecz wyniki tych usiłowań są jeszcze znikome — wobec ogromu zapotrzebowania tak, że trudno narazie mówić, aby główne zasady dydaktyczne w nauczaniu były w całej pełni stosowane. Trudności te powodują, że ani nauczyciel, ani młodzież szkolna nie ma możności oparcia realizacji programów na odpowiednich środkach naukowych i stąd wypływa zło konieczne — tolerowania werbalizmu w szkołach.

Instytut Filmowy — Dział Filmów Oświatowych — podjął pracę nad uprzystępnieniem nauki szkolnej, nad ułatwieniem młodzieży obserwacji bezpośredniej pewnych zjawisk, wynikających z omawianego tematu programowego, przez zastosowanie w szkole i to w szerokiej mierze filmów oświatowych, jako nieodzownej pomocy w realizowaniu programów nauczania.

Władze szkolne inicjatywę i samą akcję Instytutu Filmowego zaakceptowały i otworzyły mu teren szkoły, na który film oświatowy będzie mógł wkraczać bez żadnych przeszkód i spełniać wspólnie z nauczycielstwem swą rolę dydaktyczną.

Ministerstwo Oświaty stworzyło przy Prezydium Rady Ministrów Komisję, który rozpatrzy tematykę filmów oświatowych i zakwalifikuje filmy do odpowiednich klas stosownie do wymagań programów.

Nauczycielstwo niewątpliwie zrozumie dobrą wolę Instytutu Filmowego, który chce nieść jak najszerszą pomoc nauczycielstwu i młodzieży szkolnej i użyczył jego akcji swego pełnego poparcia.

W. W.

Komunikat P. Z. W. S.

z dnia 25. V. 1946

w sprawie podręczników szkolnych dla szkół powszechnych na rok szkolny 1946/47.

Zagadnienie podręczników szkolnych i należytego rozprowadzenia ich w terenie w roku szkolnym 1946/47 znajduje się obecnie w takim stadium, że wymaga ściśle skoordynowanej współpracy ośrodków produkujących książkę szkolną z władzami szkolnymi. W związku z tym podajemy do wiadomości WPanów Inspektorów zasadnicze wytyczne tyczące się produkcji i rozprowadzenia podręczników szkolnych, mogące służyć za podstawę przy organizowaniu tej współpracy.

1. Aprobata Ministerstwa Oświaty.

Na podstawie wiadomości otrzymanych z Ministerstwa Oświaty, informujemy, że w roku szkolnym 1946/47 używane mogą być w szkołach jedynie tylko podręczniki zatwierdzone przez Ministerstwo Oświaty. Aprobata Ministerstwa Oświaty na tych podręcznikach uwidoczniona jest na odwrocie wewnętrznej karty tytułowej.

2. Obecny stan produkcji podręczników.

Produkcja podręczników szkolnych w zakresie szkoły powszechnej w mijającym roku szkolnym poczyniła tak wielkie postępy pod względem objęcia wszystkich klas i przedmiotów przewidzianych programem, jak również pod względem odpowiedniej wysokości nakładów (8.000.000 egzemplarzy podręczników wyprodukowano już w Państwowych Zakładach Wydawnictw Szkolnych), że w nowym roku szkolnym problem podręczników dla szkół powszechnych winien być już ostatecznie rozwiązany.

3. Egzemplarze okazowe i ich wyzyskanie.

Celem zaznajomienia jak najszerszych warstw nauczycielstwa z dotychczas wyprodukowanymi podręcznikami Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych przesłały i nadal będą przesyłać Inspektoratom egzemplarze okazowe wszystkich podręczników i książek pomocniczych dla szkoły podstawowej. Prosimy uprzejmie WPanów Inspektorów o wykorzystanie nadsyłanych książek na konferencjach i zjazdach nauczycielskich i wyznaczenie im takiej roli w działalności Inspektoratu szkolnego w zakresie podręcznikowym, aby mogły należycie spełnić swoje zadanie informacyjne. Egzemplarze okazowe wg wskazówek Ministerstwa Oświaty przeznaczone są do biblioteki Inspektoratu Szkolnego.

4. Katalogi wydawnictw PZWS i ich rozprowadzenie.

W najbliższym czanie Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych prześlą pod adresem Inspektoratów katalogi wydawnictw PZWS. Prosimy uprzejmie o rozpowszechnienie tych katalogów zwłaszcza wśród nauczycielstwa szkół oddalonych od większych ośrodków kulturalnych, a to celem ułatwienia nauczycielstwu zorientowania się w stojącym do dyspozycji materiale podręcznikowym i dokonania wyboru odpowiednich podręczników na nowy rok szkolny.

5. Cena podręczników szkolnych.

W ważnej sprawie tyczącej się cen podręczników szkolnych prosimy specjalnie WPanów Inspektorów o współpracę. W zamierzeniach PZWS jest oddanie do użytku młodzieży podręczników po cenach możliwie najniższych. Cena każdego podręcznika uwidoczniona jest na tylnej okładce książki. Wszelkie odstępstwo od tej ceny tak ze strony księgarzy jak i osób prywatnych pośredniczących w dostarczaniu podręczników dla młodzieży jest nadużyciem i winno być tępione. Podane poniżej formy rozprowadzenia książek umożliwiają załatwienie tego problemu. WPanów Inspektorów prosimy o podanie w swych okólnikach nauczycielstwu do wiadomości ustalone wyżej zasady tak odnośnie doboru podręczników jak i przestrzegania cen detalicznych.

6. Organizacja ekspedycji

Centralnym punktem dla Kuratorium Krakowskiego, Kieleckiego i Rzeszowskiego ekspediującym podręczniki szkolne jest oddział Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych w Krakowie, ul. Podwale 5. Księgarnie prywatne jak spółdzielcze i poszczególne szkoły będą mogły w tymże punkcie ekspedycyjnym nabyć w dostatecznej ilości potrzebne podręczniki. Informujemy, że rabat uzyskiwany przez księgarnie na podręcznikach szkolnych jest dostatecznie wysoki, aby książka mogła trafić do ucznia bez najmniejszego nawet podniesienia ceny. Podręczniki szkolne będą do nabycia w każdej odpowiednio zorganizowanej księgarni. Równocześnie Oddział PZWS Kraków, Podwale 5 będzie bezpośrednio ekspediował wszystkie zamówienia szkół powszechnych na prowincji wysyłając książki za pobraniem bez doliczania kosztów porta i opakowania. W zakresie usprawnienia akcji rozporządzania podręczników prosimy WPanów Inspektorów o zainteresowanie się tą sprawą. Jeśli w poszczególnych Inspektoratach wskazane byłyby inne formy mogące usprawnić akcję zaopatrywania się w podręczniki (np. łączne zamówienia przez Inspektoraty lub większe ośrodki i t. p.) prosimy odpowiednie wnioski kierować pod naszym adresem.

Dyrektor P. Z. W. S.
Dr I. Zarębski.

K O M U N I K A T

Kuratorium O. S. Rz. zwraca uwagę szkół ogrodniczych, rolniczych i pokrewnych na miesięcznik **„Hasło Ogrodniczo-Rolnicze“** wychodzące w Tarnowie — skrytka pocztowa 22. i poleca je jako wartościowe czasopismo, poświęcone rozwojowi postępowego ogrodnictwa, pszczelnictwa i przetwórstwa w Polsce, Prenumerata roczna wynosi 180 zł za r. 1946 za 6 zeszytów.

Tenże sam miesięcznik wydał książkę Red. **Ant. Gładysza p. t. „Urządzanie i pielęgnowanie sadu“** — stron 326. z 240 ilustracjami. Cena dla szkół 200 zł.

K O M U N I K A T

Agencja Propagandy Artystycznej oferuje portrety dostojników państwowych — Prezydenta KRN Bieruta, Premiera Osóbki Morawskiego, Marszałka Roli-Żymierskiego, Marszałka Stalina oraz godła państwowe wg. załączonych wzorów po cenie 15.— zł mniej 30% rabatu.

Wysyłka za pobraniem pocztowym.

Agencja prosi o podanie swego zapotrzebowania pod adresem: Ministerstwo Informacji i Propagandy Agencja Propagandowa Artystyczna).

K O M U N I K A T

Główny Urząd Pomiarów Kraju zawiadamia, że powierzył Spółdzielni „S p o ł e m“ Oddział Księgarski w Łodzi — Łódź, Piotrkowska 5 generalne przedstawicielstwo wydawnictw Głównego Urzędu Pomiarów Kraju.

W chwili obecnej zostały wydane i są do nabycia w Spółdzielni „Społem“:

1) Mapa administracyjna i komunikacyjna Polska w skali 1 : 1 000.000. Cena 80 zł.
(dla instytucji państwowych i wojskowych 48 zł) oraz
2) Mapa województwa warszawskiego w skali 1 : 300.000 Cena 60 zł.

K O M U N I K A T

Kuratorium zawiadamia, że redakcja „Przeglądu Artystycznego“ (Kraków, ul. Łobzowska 3 I. p.) organu Związku Polskich Artystów Plastyków ma zamiar w najbliższym czasie uruchomić w swym piśmie dział szkolny. W dziale tym mają być poruszone zagadnienia tyczące organizacji szkolnictwa artystycznego, oraz szkolenia w zakresie wiedzy o sztuce. Redakcja prosi o współpracę, która polegać ma na przysyłaniu artykułów z zakresu organizacji i metod nauczania i uwag tyczących programów nauczania, osiągniętych wyników, wystaw szkolnych itp.

Kuratorium zachęca dyrekcje szkół i nauczycielstwo do prenumeraty powyższego pisma w przekonaniu, że może ono stanowić dobrą pomoc naukową.

K O M U N I K A T

„Nakładem Księgarni Św. Wojciecha w Poznaniu okazała się mapa fizyczna wybrzeża polskiego obejmująca ziemie Pomorza Zachodniego i Mazurskie. Mapa ta o podziałce 1:35.000 jest mapą dwuarkuszową warstwicową — o przyjętej skali opracowana przez Dra Bogumiła Krygowskiego i wydana niezwykle starannie.

Nadaje się w zupełności do użytku szkół jako pomoc szkolna".

K O M U N I K A T

Wojewódzkiego Urzędu Informacji i Propagandy w Rzeszowie z dnia 2 kwietnia 1946 r.

w sprawie nabycia map, godeł, portretów, broszur.

V Wojew. Urzędzie Informacji i Propagandy w Rzeszowie (Wydział Propagandy) są do nabycia mapki Polski w najnowszym wydaniu w cenie po 10 zł za jedną sztukę. Przy zakupie większej ilości dajemy kupującemu rabat.

Poza tym są do nabycia godła, portrety przedstawicieli Rządu po cenach zniżonych (w dużym i kartkowym formacie) oraz broszury o Kościuszce.

Cena Nr 6 Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego w Rzeszowie wynosi 35·— zł.

CENY OGŁOSZEŃ: Ogłoszenia drobne za tekstem 3 zł za wyraz petitowy. — Ogłoszenia zwykłe za tekstem: Za całą stronicę 3000 zł., — za 1/2 str. 1500 zł., — za 1/4 str. 900 zł., — za 1/10 str. 600 zł.

Konto Komunalnej Kasy Oszczędności m. Rzeszowa Nr 701 Administracja Dziennika Urzędowego Kuratorium Okr. Rzeszowskiego lub w Kuratorium w Adm. Dziennika Urzędowego.

ADRES Redakcji i Administracji: Kuratorium Okr. Szkolnego Rzeszowskiego w Rzeszowie, ul. Unii Lubelskiej 6

Nakładem Wydawnictwa Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego w Rzeszowie.

Odbito w Drukarni J. A. Pelara i Ska w Rzeszowie, ul. 3-go Maja 2 *S - 12763*